

NAROD ZA VZGLED

Po ocenah norveške vlade bodo posledice izbruha petrolejskega vrelca v Severnem morju znatno bolj omejene, kot so sklepali v prvih dneh po izbruhu. Ministrstvo za industrijo v Oslu je sporočilo, da se je skupno zילו v Severno morje okrog 12.00 ton nafte. Vsekakor se je madež že skoro popolnoma razpršil pod vplivom valovanja in ugodnih vremenskih prilik. Državni funkcionar, ki vodi očiščevalno akcijo, je dejal, da so ladje doslej pobrale okrog 1.000 ton nafte ter da je zdaj olinata plast tako tanka, da je sploh ni mogoče več črpati. Sestav nafte iz ležišč v Severnem morju je znatno manj masten od nafte z Bližnjega vzhoda, kar je pripomoglo k naglemu izhlapevanju.

Medtem se na Norveškem nadaljuje politična polemika med strankami pred političnimi volitvami, ki bodo septembra. Opozicijske stranke se zavzemajo za omejitev črpanja nafte na 50 milijonov ton letno. Obsežnejše črpanje bi znatno vplivalo na spremembo socialnega tkiva v državi in škodovalo poljedelstvu in ribolovu, ki sta tradicionalni dejavnosti na Norveškem. Opozicija meni da bi se z naglim razvojem spremenilo življenje na Norveškem. Norveška ne potrebuje večjih naftnih virov, saj je zelo bogata na vodnih tokovih in hidroelektrarne krijejo celotno potrebo po elektriki.

Norvežani so moder narod. Njihova država in družba sta vzgled omike in uravnovešenosti, čeprav seveda tudi pri njih ne manjka življenjske dinamike s konflikti, ki jih prinaša s seboj. Vse gospodarske veje so lepo razvite in nobene ne dušijo ali odri- vajo v prid druge. Zato je sorazmerno močno in cvetoče tudi poljedelstvo in Norvežani so ponosni na to, v nasprotju s Švedsko, kjer so poljedelstvo skoro zadušili, pospešujoč samo industrijo. Norvežani so, kot znano, tudi odklonili pristop k Skupnemu evropskemu trgu, da bi rešili svoje ribištvo pred nemško, angleško in holandsko konkurenco ter roparskim izkoriščanjem svojega morja.

Modrost so dokazali tudi, ko se jim obeta nenadno ogromno povečanje narodnega bogastva od petroleja v Severnem morju. Vedo, da bi to prevrnilo ravnovesje v njihovem gospodarstvu in družbi. Zato ga hočejo uživati z mero — samo toliko naenkrat, da postanejo neodvisni od uvoza petroleja. Marsikdo bi se lahko od njih kaj naučil, tudi Slovenci.

KAM PLOVEMO?

Italijanska javnost se najbrž niti dobro ne zaveda, kako hud udarec so ta teden doživele demokratične institucije v državi in sama demokracija. V Torinu je v torek predsednik porotnega sodišča moral za nedoločen čas odložiti kazensko razpravo proti skupini tako imenovanih rdečih brigadistov, ker večina porotnikov nikakor ni hotela sprejeti naloge, kar je očitna posledica vzdušja strahu, ki vlada v piemontski prestolnici in tudi drugod po državi. Le nekaj ur prej pa je iz Milana prišla vest, da je iz tamkajšnjih zaporov pobegnilo z orožjem v roki šest nevarnih zločincev, od katerih jih pet pripada znani tolpi Vallanza-sca.

Zlasti dogodek v Torinu jasno dokazuje, da je država dejansko dvignila roke pred sorazmerno majhno skupino kriminalcev, s čimer je izpričala vsosvojo nemoč, kar je zanj vsekakor nekaj poraznega. Vsa kdo lahko razume razloge, ki jih porotniki navajajo, ko odklanjajo imenovanje čeprav pri tem tudi tvegajo kazensko prijavo sodišču. Res je tudi, da so omenjeni porotniki skušali opravičiti svoje ravnanje, sklicujoč se na slabo zdravstveno stanje, kot izhaja iz zdravniškega spričevala. Vsem pa je znano, da so pripadniki rdečih brigad v zadnjem času izvedli široko razpredeno ustrašovalno akcijo po vsem Torinu. Ta akcija je dosegla višek z umorom predsednika odvetniške zbornice za Piemont in Doline Aosta odvetnika Croceja, s čimer so rdeči brigadisti hoteli prepričati, da bi kak odvetnik sprejel nalogo njihovega zagovornika, kar je spet jasen poskus, da se onemogoči redni začetek sodne obravnave.

Če poleg dogodkov v Milanu in Torinu omenimo, da sta pred nekaj dnevi bila ubita v Piemontu dva orožnika, da je bil v Ri-

mu ugrabljen dekan pravne fakultete rimske univerze in da še ničesar ne vemo o ugrabljenemu prof. Guidu De Martinu, sinu znanega voditelja italijanske socialistične stranke, lahko rečemo, da je mera polna in da se zdi, kot da bi bila celotna Italija kljub obstoju izvršne, zakonodajne in sodne oblasti dejansko v rokah političnih in navadnih kriminalcev, ki lahko vedrijo in oblačijo po mili volji.

Kako v takih naravnost nemogočih okoliščinah ukrepa vlada, kaj dela parlament, kako se ravna sodna oblast? To se sprašujejo preprosti ljudje in na žalost doslej ne najdejo primerne odgovora. Iz Rima prihajajo vesti o izrednih sejah medministrskega odbora, ki so v celoti posvečene vprašanju javnega reda. Notranji minister Cossiga ponavlja, da bo policija naredila vso svojo dolžnost, medtem pa se spušča v naravnost osupljive polemike z rimskim državnim pravnikom, kar daje vtis navadnega bega pred odgovornostjo tako s strani izvršne kot sodne oblasti. Ko pišemo te vrstice, poročajo iz Rima, da pripravlja vlada nov »paket« ukrepov na področju javnega reda, a da ti ukrepi ne bodo objavljeni in ne bodo postali veljavni vse dotlej, dokler ne bodo prejeli pristanka tudi komunistov in socialistov.

Človek ima vtis, da gre za navadno barantanje, za nizke strankarske spekulacije, da se tudi v teh kočljivih trenutkih posamezne politične stranke nekako »igračkajo«, medtem ko se kriminal po vsej državi naravnost bohoti.

Danes (četrtek, 6. maja) se začnejo posveti med strankami ustavnega loka, za katere je dala pobudo Krščanska demokracija. Odposlanstvo stranke relativne večine

(Dalje na 8. strani)

V SKLADU Z ZGODOVINSKO RESNICO

Na naš članek »Važen jubilej« v zadnji številki smo slišali pripombe z nekaterih strani, da smo preveč poudarili pomen ustanovitve KPS in njenega prihoda na oblast, ne da bi bili hkrati omenili, s kakšnimi sredstvi se je to zgodilo, češ da nismo omenili stalinističnega značaja KPS in tudi ne vloke Edvarda Kocbeka pri sodelovanju s KPS v Osvobodilni fronti tudi ne marsikaj drugega, kar spada k slovenski medvojni zgodovini KPS v tistih letih, so izjavili ti kritiki.

Res je, da tega nismo omenjali, toda namen članka je bil, kot je povedal že naslov in ko je bilo umljivo iz besedila, opozoriti

samo na pomen tistega dogodka, ustanovitvenega kongresa KPS, v tistem trenutku slovenske zgodovine, t.j. leta 1937 in v naslednjih letih; nismo pa imeli namena pisati ne o zgodovini OF ne o njenih začetkih, tem manj o zgodovini in karakteristiki medvojnega osvobodilnega boja. To tematiko bi težko izčrpali v celi knjigi, kaj šele v enem samem članku.

Zdi se nam, da izhajajo ti kritiki iz zgrešenega izhodišča, da namreč presojuje stvari iz današnje, ne pa iz zgodovinske, t.j. realne perspektive. Položaj v Sloveniji in v Jugoslaviji je bil pač tedaj tak, da je po-

(Dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 8. maja, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 Nedeljski sestane. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder »Deček Kristijan in mornar brez glave. I. del. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Klasično, a ne presesno. 14.00 Poročila. 14.05 Operete. 14.35 Orkestri. 15.00 Sport in glasba. 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 9. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.30 Obletnica. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 Glasba. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.15 Melodije. 17.00 Poročila. 17.05 Čajkovski: Pikova dama, opera. I. dej. 18.00 Poročila. 18.05 Čas in družba. 18.20 Slovenski zbori. 19.00 Poročila.

: : TOREK, 10. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Šolske oddaje (za otroški vrtec). 9.45 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 Glasba. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Čajkovski: Pikova dama, II. dej. 18.00 Poročila. 18.05 Pravorečje. 18.15 Zbovska glasba. 19.00 Poročila.

: : SREDA, 11. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Rojstna hiša. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.40 Šolske oddaje (za I. stopnjo osnovne šole). 12.00 Glasba po željah. 12.50 Slovensko amatersko gledališče. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 Izbirajte sami. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Čajkovski: Pikova dama, III. dej. 18.00 Poročila. 18.05 »Razbiti vrč«. Veseloigra, napisal Heinrich von Kleist, prevedel Zdravko Ocvirk. 19.00 Poročila.

: : ČETRTEK, 12. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.40 Šolske oddaje (za II. stopnjo osnovne šole). 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 Tri štiri... 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Koncert violinista Gorjana Košuta in pianista Erminija Ambrozeta. 17.35 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Ruska revolucionarna misel. 18.20 »Primorska poje 77«. 19.00 Poročila.

: : PETEK, 13. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Ženska imena. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.00 Šolske oddaje (za srednjo šolo). 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 12.50 Ustrezna socio-gospodarska smer razvoja slovenske narodnosne skupnosti. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 Glasba. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Marco Sofia-nopulo: Štirje samospevi. 17.20 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Kulturni dogodki. 18.25 Domači zvoki. 19.00 Poročila.

: : SOBOTA, 14. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Pojdimmo se glasbo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.30 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Koncert folk. 14.30 Mladina. 14.40 Tekmujte s Petrom. 15.30 Poročila. 15.35 Poslušajmo spet. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.05 Recital Staneta Starešiniča. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

V skladu z zgodovinsko resnico

(nadaljevanje s 1. strani)

menila ustanovitev KPS začetek *edine slovenske stranke*, ki se je v svojem programu priznavala k samobitnosti slovenskega naroda, kar je nujno pomenilo važen dogodek in je zato spodbudilo, neglede na stalinistično naravo KPS, vse tiste, ki so se tudi borili in to v zelo težkih okoliščinah za priznanje slovenske narodne samobitnosti. Uradno tedaj ni bilo Slovenije, bila je samo Dravska banovina. Slovenska zastava je bila prepovedana. Uradno tudi ni bilo slovenskega jezika. Priznan je bil samo »srbsko-hrvatsko-slovenski jezik«. Slovenske narodnosti ni bilo, ampak samo jugoslovanska. Iz beril v gimnazijah so morali, na ministrski ukaz iz Beograda, iztrgati Cankarjev odlomek »Domovina, ti si kakor zdravje«, in vse druge spise, ki so govorili o slovenski domovini in o ljubezni do nje. Slovenskih strank tedaj sploh ni bilo, utopile so se v vsejugoslovanskih strankah, ki so v svojih programih zanikale obstoj slovenskega naroda in celo jezika.

V »Zborniku Svobodna Slovenija 1971-1972«, torej v publikaciji, ki so jo izdali pristaši nekdanje JRZ v Sloveniji, je rečeno v članku »Dr. Anton Korošec« med drugim (str. 262-263): »19. avgusta 1935 se je prijavila notranjemu minitru nova politična organizacija »Jugoslovanska radikalna zajednica«, ki so jo sestavljali srbski radikali, SLS in bosanski muslimani. Njen program pravi med drugim: »Stranka je za narodno (t.j. jugoslovansko! Op. N.L.) in državno edinstvo, za edinstvo teritorija in za enotno državljanstvo ter bo to idejo propagirala in zastopala. Toda pri tem delu bo imela v vidu, da so teritoriji, iz katerih je naša država sestavljena, živeli v preteklosti svoje posebno življenje ter so v teku dolgih dob pridobili svoje posebne navade, administrativne, politične in druge. Da bi se razvila in jačala zavest o državnem in narodnem edinstvu ter čim bolj in modreje izenačile in zmanjšale razlike, ki nam jih je pustila v dediščino dolga in neenaka preteklost, smatra stranka, da temu služi ona politična metoda, ki na tem poslu dela postopoma in premišljeno, da se ne uporabljajo preživele metode ter da se na ta način ustvarjajo čustvovanja. Spoštovanje treh imen našega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev in njihova ravnopravnost, spoštovanje priznanih ver, kakor tudi obojih pismenk, spoštovanje tradicij, vse to se mora zaščititi, ker se bo na ta način razvijalo medsebojno spoštovanje in cenjenje v naro-

du.... Državno upravo je potrebno tako organizirati, da se bo poedinim krajem dala možnost, da bodo mogli urejati svoje lokalne potrebe, administrativne, gospodarske, finančne in kulturne ter druge, v kolikor so vezane na poedine kraje, a na način, ki ne bo dovajal lokalne uprave v nasprotje z državo, z njenimi cilji in potrebami....« Vse razprto tiskano smo podčrtali mi.

Dr. Anton Korošec je bil izvoljen na I. kongresu te stranke, ki je bil 1. junija 1936 v Beogradu, za njenega prvega podpredsednika. Spričo tega si je lahko predstavljati, kakšno je bilo razpoloženje v Sloveniji, pri vseh tistih, ki jim je bila pri srcu usoda slovenskega naroda in to je bila nedvomno velikanska večina slovenskega naroda. In zato si je tudi lahko predstavljati, kaj je pomenila ustanovitev stranke, ki je začela manifest, s katerim se je obrnila na slovenski narod, s Prešernovo Zdravico in ki se je odločno označila za slovensko. In v našem članku v prejšnji številki smo hoteli — in po našem mnenju upravičeno in v skladu z zgodovinsko resnico — opozoriti prav na to, v kakšnem vzdušju splošne potrnosti in malodušja je bil objavljen manifest KPS in da je prav zaradi tega pomenil resnično spodbudo in opogumljenje vseh ilegalnih in neuradnih političnih skupin, katerih cilj ni bila utopitev slovenstva v jugoslovanskem narodu, kot je bil to cilj legalnih strank, ampak ohranitev in obramba slovenstva, tako pred notranjimi kot pred zunanjimi sovražniki. Komunistem ali stalinizem sta bila tedaj, zlasti glede na številčno majhnost KPS, manj pomembna kakor pa očitno razglaševani namen likvidacije slovenskega naroda, postopne kot s strani masovne JRZ ali hitrejške kot s strani prav tako masovne JNS (liberalci).

Dr. Korošec je morda smatra JRZ in svojo funkcijo v njej samo za taktično potezo. Toda tega ni povedal in kako naj bi bili mogli ljudje vedeti, kaj je mislil zares in kaj ne.

Tako je nanese samo po sebi, po političnem instinktu, da so se znašli, ne da bi se iskali, na isti fronti vsi, ki so se borili za ohranitev slovenskega naroda in jezika (ki v omenjenem proglasu JRZ sploh ni bil omenjen, ker ni bil priznan) in se niso vdali v tako »taktiko«, od slovenskih komunistov do krščanskih socialistov, mlade struje Sokolov, gibanja okrog štirinajstdnevnik »Slovenija« itd. OF je bila le nadaljevanje tega boja, njena zgodovina pa je seveda že druga zgodba, ki pa jo lahko vsakdo obravnava posebej, kakor misli, da je prav.

Klavrna pustolovščina na Matterhornu

Nesreča je še bolj bridka, če jo povzroči neumnost in če jo spremlja škandal. To se lahko reče o tistem, kar je doživela skupina mladih izletnikov iz Škofje Loke in Ljubljane, ki se je podala na prvomajske praznike v Dolino Aosta in se kljub svari-lom in slabi opreči v negotovem vremenu podala na strmine Matterhorna. Bilo jih je okrog 50, a koliko, niso niti sami vedeli, ker se niso prešteli, čeprav jih je vodil profe-

sor matematike, neki Roblek. Ko so jih reševalne skupine našle, so trdili, da so se rešili vsi, a na italijansko-jugoslovanski meji, ko je bilo pokazati potne liste, ki jih je imel menda spravljene vodja, se je pokazalo, da dva manjkata. Dva od skupine so poslali nazaj v Aosto in res so s helikopterjem odkrili in rešili enega od pogrešanih, ki je ždel že nekaj dni v snežni luknji, katero si

(Dalje na 4. strani)

PROSTOR MLADIH

Po razgovoru z mladim »avtonomistom«

Tako imenovano »avtonomistično gibanje« se je v zadnjih časih razširilo tudi po naših krajih, čeprav pri nas še ni izvedlo kakih posebnih akcij. V to gibanje so vključeni predvsem univerzitetni študenti skrajne levice dosti pa je tudi takih, ki so izstopili iz KPI in se vanj vključili. Med Slovenci se avtonomistična ideja ni bogvegago uveljavila, le redki so tisti slovenski mladinci, ki temu gibanju sledijo.

Glavna značilnost avtonomistov sta predvsem skrajno nezadovoljstvo in razočaranje nad sedanjo družbo in sistemom, ki nas obdaja. Cilj gibanja je uničenje tega sistema, v Italiji torej zrušenje parlamentarnega sistema, ki je po njihovem mnenju samo odraz skorumpirane družbe. Za uresničitev tega cilja pa naj bi se to gibanje poslužilo najrazličnejših nasilnih metod, tudi fizičnega spopada.

Iz pogovora, ki sem ga pred dnevi imela s slovenskim pristašem tega gibanja, jasno izhaja, da avtonomisti dejansko malo upajo, da bodo kdaj to dosegli, predvsem zato, ker je avtonomistično gibanje »spontaneistično«, ker jim torej primanjkuje neka organiziranost. Njihova ideja se je sicer razširila po vsej Italiji, glavni žarišči pa sta vsekakor Rim in Bologna, kjer se je njihovo destruktivno gibanje uveljavilo zlasti na univerzah. Ni naključje, da delujejo avtonomisti na bolonjski univerzi, ki je do sedaj veljala za eno izmed resnejših italijanskih univerz. KPI je bila tu vedno zelo prisotna in je dejansko vodila univerzo. Avtonomisti so torej prav v Bolonji organizirali velike neredne, ker se znašajo predvsem nad levičarskimi strankami, konkretno nad KPI, katero dolžijo, da je prav tako skorumpirana kot KD. Evrokomunizem pa je po njihovem samo izmišljotina, s katero si utirajo pot do oblasti. Ker so italijanski komunisti tako skorumpirani, oblast, ki bi jo oni prevzeli — modrujejo avtonomisti — ne bi bila nič boljša od sedanje. Zato se je treba boriti tako proti KPI kot tudi proti sistemu, ki koropecijo dopušča.

Avtonomisti se močno zaganjajo tudi proti sindikatom, torej proti italijanskemu delavskemu razredu. Dokaz za to je bil napad na glavnega tajnika CGIL Luciana Lamo, ko je ta govoril na rimski univerzi. Delavstvo dolžijo, da je postalo pasivno, ker

je življenjski standard italijanskega delavca previsok. Delavci torej v Italiji preveč zaslužijo in so se zato polenili, da na probleme ne reagirajo več tako, kot bi morali. Z delavstvom se torej avtonomisti ne morejo povezovati, ker ti niso več skrajno nezadovoljni. Slednji živijo preudobno, da bi lahko na kaj skrajno odločno reagirali. Zato se je gibanje, ki ga sestavljajo, kot sem že omenila, predvsem študenti, povezalo s tistimi, ki so danes v Italiji nezadovoljni, to pa so predvsem navadni zločinci. Teh naj bi se poslužili za doseg svojega cilja, to je za zrušenje »lažnega demokratičnega sistema v državi«.

Na vprašanje, kako bodo družbo uresodili po uničenju tega sistema, pa nisem dobila odgovora. Avtonomistično gibanje namreč ne gleda na to, kaj bo potem. Važen je le cilj, ki so si ga zadali. Kot vidimo, igra

važno vlogo pri gibanju tudi iracionalnost. Nestvarno je namreč to, da ne vedo, kako bodo družbo v bodoče uredili. Temu sistemu bo moral nujno slediti drug sistem.

To spontaneistično gibanje se je torej rodilo iz odpora do današnje družbe; nekateri mladi se, kot se zdi, v njej ne prepoznajo in ne znajdejo več, in to do take mere, da reagirajo na skrajni način. Starejše generacije so si prizadevale, da bi svojim otrokom ustvarile boljšo bodočnost, torej tudi boljšo družbo. To pa predvsem v materialnem smislu. Priznati moramo, da so ta cilj tudi dosegli. Danes pa mladini izobilje ne zadostuje več, zato tudi išče drugih oblik, ki bi ji ustrezale. Samo v tej zadnji trditvi lahko najdemo razlago za gibanje, ki ima pred seboj tako uničevalen cilj.

A. L.

—o—

★ SLOVENSKI KULTURNI KLUB vabi vse sedanje in nekdanje člane ter prijatelje mladine na proslavo ob 20-letnici delovanja te organizacije. Svečanost s priznateljskim družabnim srečanjem bo v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3 v soboto, maja, ob 19.30.

Prihodnji obisk deželne delegacije v SR Sloveniji

Delegaciji odbora in sveta Furlanije - Julijske krajine bosta ta mesec obiskali Hrvaško in Slovenijo. Delegacija deželnega sveta, ki jo bo vodil predsednik Arnaldo Pittoni, bo na povabilo predsednika slovenske skupščine Marijana Breclja obiskala Ljubljano 9., 10. in 11. maja. Program prvega dne predvideva politične pogovore s predstavniki slovenskega parlamenta ter obiske na univerzi in v mestni skupščini. Drugi dan bo tržaška delegacija obiskala industrijske obrate in kmetijska podjetja v bližini Ljubljane. Zadnji dan bo posvečen pogovorom s predstavniki italijanske narodnostne skupnosti v Sloveniji. Delegacija bo v ta namen obiskala Koper.

Glavna tema pogovorov med obema delegacijama bo zadevala probleme, ki so v zvezi z industrijskimi pobudami v prosti

industrijski coni, ki jo predvideva osimski sporazum, ter vprašanja glede zaščite manjšin. Za obisk, ki ga bo deželni odbor opravil na Hrvaškem, pa še ni točno določenega datuma. Načrtovan je bil že za lanski maj, toda prenesli so ga zaradi potresa. Vsekakor bo do novega obiska prišlo takoj po vrnitvi delegacije deželnega sveta iz Ljubljane.

—o—

NOVICE

Ameriški predsednik Carter bo prispel danes, v četrtek, v London. V soboto se bo sestal z najvišjimi državniki Zahodne Nemčije, Francije, Velike Britanije, Italije, Japonske in Kanade, da bodo preučili stanje svetovnega gospodarstva, zlasti energetske in jedrske probleme.

Do strašnega pokola študentov je prišlo v Abesiniji. Vojaška diktatura je ukazala policiji pobiti nekaj sto študentov, ko so jih par zalotili, da so razdeljevali letake proti diktaturi. Število žrtev ni znano. Nekatere vesti govorijo o dvesto ubitih, druge o štiristo, nekatere pa celo o tisoč. Medtem se je podal vodja vojaškega odbora Mengistu na obisk v Sovjetsko zvezo, kjer je bil sprejet z velikimi častmi.

V Nemčiji je policija po krajšem streljanju ujela enega od atentatorjev na glavnega državnega pravnika Bubacka. Sonnenberg — tako se piše — je padel policiji v roke ranjen, ker ga je zadel strel v glavo. Skupaj z njim so ujeli deklo, ki je tudi že leta znano policiji in sodišču zaradi svoje teroristične dejavnosti. Ujeli so ju pri Bodenskem jezeru, v bližini švicarske meje.

—o—

POPRAVI!

V članku »Važen politični jubilej« v zadnji številki N. 1. se je vrnila v začetku drugega odstavka v tiskarni napaka. Namesto »Tudi KPS...« mora stati »Tudi KPJ...«.

Ansambel »Taims« pri Sv. Ivanu v Trstu

V nedeljo, 17. aprila, se je omenjena skupina preselila z Opčin z vso elektronsko opremo v Marijin dom pri Sv. Ivanu. Spored, ki je trajal skoraj dve uri, je nudil prisotnim vrsto Avsenikovih in Murnikovih pesmi in glasbenih točk, katerih večina je bila na besedilo Svetlane Makarovič.

Ansambel sestavljajo: Janez Beličič, Nadja Fabris, Marko Filipčič, Boris in Igor Košuta, Evald Krevatin in Marko Lupinc. Vse točke je občinstvo sprejelo z navdušenjem, posebno še kompozicije kitarista Ja-

neza Beličiča in harmonikarja Igorja Košute ter pesem »Nabrala sem šopek rož«, katero je s čistim glasom in dovršenim muzikalnim čutom odpela Nadja Fabris, ki je žela zaslužen priznanje od maloštevilne, a hvaležne publike. Lepo pomladansko vreme je odvrnilo marsikoga od prireditve, a na prihodnjem gostovanju tega ansambla si želimo polnoštevilno udeležbo vsaj tistih, ki nočejo zamuditi umetniškega užitka, ki so ga nam s toliko zanesenostjo nudili mladi izvajalci.

E. F.

Nabrežina:

Potrjen urbanistični načrt

Devinsko-nabrežinski občinski svet je na seji z dne 3. t.m. razpravljal o pripombah deželnega odborništvu za javna dela k regulacijskemu ali urbanističnemu načrtu, ki ga je bila leta 1975 odobrila takratna občinska uprava. Kot smo že poročali, je deželno odborništvu s svojimi pripombami v bistvu izvotlilo vsebino omenjenega urbanističnega načrta, od česar bi imel škodo predvsem naš kraški človek. Posebna občinska komisija je s sodelovanjem izvedencev natančno proučila pripombe deželne uprave in pripravila poročilo za občinski svet. Ta je na zadnji seji izrazil svoje mnenje ob vsaki posamezni pripombi, pri čemer velja omeniti, da je v bistvu potrdil vsebino od občinskega sveta že odobrenega urbanističnega načrta.

Občinski svet je svoja stališča na zadnji seji takorekoč izoblikoval soglasno, razen pri točki, ki se tiče kraškega področja, ko je skupina KD glasovala v nasprotju s stališčem, ki ga je bila zagovarjala leta 1975. Nepristranski opazovalec bo moral priznati, da je bila glede urbanističnih problemov zelo aktivna svetovalska skupina Slovenske skupnosti, ki je kot zmeraj skrbela in si prizadevala, da bi bile zaščitene zlasti splošne koristi domačega slovenskega prebivalstva.

NOVA ELEKTRIČNA CENTRALA PRI SOLKANU BO SLUŽILA TUDI ITALIJI

Nova vodna električna centrala pri Solkanu, s katere gradnjo bodo začeli še pred koncem eta, bo lahko napajala električno omrežje na Goriškem v Italiji. To možnost je omenila pristojna komisija SR Slovenije, ki se je sestala, da bi analizirala načrt. Umetni bazen med drugim predvideva, da bi vodo uporabljali predvsem za namakalne namene. Nova centrala bo imela 22 Megawatt instalirane moči in bo letno dajala približno 125 milijonov kilovatnih ur električne energije. Na soškem področju nameravajo v prihodnosti zgraditi še dve centrali in sicer v Kobaridu in Tribuši.

Mlaji v tržaškem Bregu

V nedeljo slavi dolinska občina osrednji tradicionalni praznik Majence. Dolinski fantje bodo tudi letos obnovili več kot 400-letni tradicijo postavljanja maja. Gre za lep običaj, ki se obnavlja na prvo nedeljo v maju, letos pa ker je prvi maj sovpadal z nedeljo, so majenco prenesli na drugo nedeljo v mesecu. Do tega je tudi prišlo, da bi majenca ne sovpadala s prvomajskim postavljanjem mlaja ali maja na Gorici v Boljuncu. V noči pred prvim majem so boljunski fantje spet postavili svoj maj, katerega vrh krasi bor nadet s pomarančami.

na fantovskih urah in jo z vilami ponesli v vas, da se veje ne polomijo. Češnje odžagajo stoje. Večkrat pride seveda do hudega odpora lastnikov. Na trgu je smrekov drog že pripravljen. Pesem »Na gorici na placu tri rožce cveto« naznani vsem vaščanom, da je češnjevo drevo že v vasi. Pričenja se cep drevesa na drog in krašenje češnje s petimi stoti pomaranč in kolači. Maj dvignejo okrog dveh ponoči. Tedaj se zaslisi pesem »Eno drevce mi je zraslo«. V nedeljo popoldne je kulturno prosvetni spored, ob 19.30 pa prikorakajo parterji in parterce na odprtje plesa. Ples se nadaljuje naslednjega dne, v torek okrog 18. ure pa je sklepni obred podrtija maja. V nedeljo bodo odprli tudi vsakoletno občinsko razstavo vin.

—o—

KLAVRNA PUSTOLOVŠČINA NA MATTERHORNU

(dalje z 2. strani)

je izkopal. Brez sledu pa je izginil 17-letni Klement Urh iz Ljubljane. Menijo, da je padel v kak prepad v ledeniku. Čudna tragedija povzročena od neodgovornih organizatorjev in vodij izleta, je imela odmev v vsem evropskem, posebno pa italijanskem in švicarskem tisku. Komentarji niso bili najbolj simpatični za tiste, ki so jo povzročili. Zadevo bodo nedvomno natančneje osvetlile oblasti v Sloveniji. Mladina je preveč dragocena, da bi ravnal kdo z njo kot z ničvredno šaro. Pri tem tisti Roblek velja baje celo za »izkušenega alpinista s Himalaje«.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Carsten Krüger - Ludwig Volker:

MAKS ŽVIŽGAČ

mladinska igra v dveh delih

Prevod: Janez Zmavc

Scena in kostumi: ing. arh. Mirko Lipužič

Glasba: Aleksander Vodopivec

Režija: MARIJAN BEVK

V ponedeljek, 9. maja ob 15.30

in

v četrtek, 12. maja ob 15.30

—o—

Slovenci na tržaški univerzi

Na konferenci pravne fakultete tržaške univerze, ki jo je 3. in 4. t.m. priredil fakultetni svet v sodelovanju s študentskim kolektivom, se je prvič predstavil širši italijanski javnosti »Kolektiv slovenskih študentov pravne fakultete« v Trstu. Posebna komisija tega kolektiva je pripravila poročilo, ki ga je na konferenci prebrala študentka Majda Terčon. Na začetku svojega nastopa je v slovenščini pozdravila študente slovenske narodnosti, nato pa je svoja izvajanja nadaljevala v italijanščini. V poročilu je bilo nanizanih nekaj konkretnih predlogov predvsem v zvezi s spoznavanjem

manjšinskih problemov s strani italijanskih študentov. Omenjena je dalje bila industrijska prosta cona, ki jo predvidevajo osimski sporazumi, zaradi česar nujno nastaja vprašanje spoznavanja pravne ureditve v Jugoslaviji s posebnim poudarkom na jugoslovanski samoupravnem sistem. Prav pravna fakulteta v Trstu naj bi bila tista, ki bi lahko najbolj pripomogla k temu spoznavanju.

Italijanski študenti so izvajanja lepo sprejeli, kar je dokazalo tudi dolgotrajno ploskanje ob sklepu izvajanj predstavnice Kolektiva slovenskih študentov.

★ Izlet na Koroško z obiskom kiparja Franceta Goršeta in njegove galerije prireja DSI v nedeljo, 29. maja. Vpisovanje na sedežu društva in pri odbornikih.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

GOSTOVANJE MESTNEGA GLEDALIŠČA LJUBLJANSKEGA

Andrej Hieng

VEČER ŽENINOV

Dramaturgija: Marko Slodnjak

Scena: Niko Matul

Slikarska obdelava scene: Gregory Hill

Kostumi: Alenka Bartl

Glasba: Darijan Božič

Korepetitor: Brane Demšar

Jezikovno vodstvo: Janko Moder

Režija: ZVONE ŠEDLBAUER

v petek, 6. maja ob 16. uri: Abonma red I
ob 20.30: Abonma red A - premierski in
red A - mladinski v sredo

v soboto, 7. maja ob 20.30: Abonma red F - sindikalni

v nedeljo, 8. maja ob 16. uri: Abonma red C -
prva nedelja po premieri in red G - okoliški

—o—

Sporočamo cenjenemu občinstvu, da smo bili primorani združiti nekatere abonmaje, ker ima Mestno gledališče ljubljansko na razpolago prekratek rok za gostovanje pri nas. Iz istega razloga smo abonma red D programirali na dan petka, abonma red E na dan sobote. Prosimo za razumevanje.

KONCERT PRI SV. IVANU V TRSTU

Mešani pevski zbor »Marij Kogoj«, ki ga sestavljajo po večini cerkveni pevci od Sv. Ivana v Trstu, priredi dne 14. maja ob 20.30 v domači župni cerkvi koncert cerkvenih zborovskih skladb.

Na sporedu so dela znanih tujih in domačih skladateljev.

Zbor vodi Nada Žerjal-Zaghet.

V majski noči se je odmevala tradicionalna pesem »Barčica«. Letos so po mnogih letih, minilo jih je najmanj trideset, obnovili običaj tudi v Borštu, kjer postavijo vrh droga češnje. Boljunški maj so podrli v torek, borštanskega pa v sredo.

Dolinski fantje bodo v noči na nedeljo, 8. maja »ukradli« češnje, ki so jo že izbrali

UMRL JE LUDVIK ZORZUT

V sredo, 27. aprila, je na svojem domu v kanalskem gradu v 85. letu starosti umrl pesnik in publicist Ludvik Zorzut. Kljub visoki starosti smo ga še do nedavnega bili vajeni na raznih slovesnostih, zlasti tistih v organizaciji kluba starih goriških študentov ob odkrivanju spominskih obeležij, kjer je s spretno priložnostno besedo v verzih znal ustvariti posebno, enkratno vzdušje. Po težki pljučnici v lanskem jeseni je izgubil precej svojih življenjskih moči in sedaj se je za vedno zaustavil njegov nemirni popotni korak.

Ludvik Zorzut se je rodil 24. avgusta 1892 v Medani v družini nadučitelja Antona, obiskoval je klasično gimnazijo in semenišče, vendar ga ni dokončal, ker so Italijani Zorzuta med prvo svetovno vojno skupaj s številnimi Brici internirali v notranjost Italije. Po vojni se je naselil v Mariboru in se tam poročil z domačinko iz Kozane Marijo Debenjak. Postal je uradnik na magistratu, si postavil lastno hišo, spočetka je še dopisoval v primorske publikacije, pozneje pa, ko to ni bilo več mogoče, se je popolnoma vključil v mariborsko kulturno okolje. Aktiven je bil zlasti v Planinskem društvu in v primorskem pevskem zboru Jadran. Po napadu na Jugoslavijo leta 1941 se je umaknil najprej v Videm pri Krškem, nato v Laško in končno v Ljubljano. Leta 1944 ga najdemo v Gorici, kjer je po osvoboditvi postal referent za arhive in kulturne dobrine pri okrožnem narodnoosvobodilnem odboru za Goriško, leta 1949 pa se je po nalogu italijanskih oblasti moral izseliti iz Gorice. V Novi Gorici je postavil temelje arhivski, knjižničarski, muzejski in spomeniško-varnostni službi. Postal je prvi upravnik Goriškega muzeja.

Ludvik Zorzut se je naselil v Kanalu, odkoder je redno obiskoval svoja rojstna Brda, zbiral zgodovinske, narodopisne in umetnostno-zgodovinske podatke, ki jih je nato koristno uporabljal v poljudno pisanih člankih domoznanske vsebine zlasti v koledarjih. Redno je sodeloval v goriškem in celjskem Mohorjevem koledarju, v Trinkovem koledarju, pisal pa je tudi za nekdanjo Sočo, Primorski dnevnik, Primorske novice, občasno tudi za Novi list in drugod. Bil je dober poznavalec starožitnosti Goriških Brd, pa tudi bližnje Beneške Slovenije. Njegovo posebno zanimanje za etnografijo od-

seva tudi v pesniškem opusu, saj je mnoge pesmi napisal v briškem, vipavskem ali beneškem narečju in stoje nekako na robu umetnega in ljudskega pesništva. Dokaz Zorzutovega poznavanja zahodnih predelov slovenskega ozemlja so njegovi številni prispevki v Krajevem leksikonu Slovenije (I. knjiga, Ljubljana 1968). Njegova ljubezen je vedno veljala tudi planinam. Že v času bivanja v Mariboru je sodeloval v Planinskem vestniku in drugih publikacijah, kjer je opisoval in opeval zeleno Pohorje, bil je med pobudniki obnovitve Slovenskega planinskega društva v Gorici po zadnji vojni in se je udeleževal vseh njegovih prireditve, zlasti še martinovanj. Aktiven je bil tudi pri Planinskem društvu v Novi Gorici. Ludvik Zorzut je bil do konca življenja silno navezan na rojstna Brda, kamor je do nedavnega iz Kanala redno odhajal orlat v Medano, povezanega pa se je čutil tudi z Gorico, zlasti s člani SPD. Ti so se letos že pripravljali, da bi počastili njegovo 85-letnico rojstva.

Leta 1974 je še doživel to veselje, da je izšla antologija njegovih pesmi. Pod skrbno uredniško roko in z uvodno študijo Marijana Breclja jo je pod naslovom »Ptička briegarca« izdala celjska Mohorjeva družba. Več Zorzutovih narečnih pesmi je uglasbil prav tako briški rojak Rado Simoniti in so se zelo priljubile med našimi zbori, zlasti še tista »Na Vipavskem«.

Pogreb Ludvika Zorzuta je bil v petek, 29. aprila v Medani. Na njem so peli pevci iz Medane, pogrebne obrede pa je opravila skupina duhovnikov, med njimi tudi Zorzutov sošolec, upokojeni župnik Alojz Kodermac. Na grobu

se je v imenu Kluba starih goriških študentov poslovil Kazimir Savnik, spregovorili pa so še ravnatelj Goriškega muzeja Branko Marušič, zastopnik Kanala in predstavnik goriškega SPD Bernard Bratuž.

Pok. Ludviku Zorzutu naj bo lahka domača briška zemlja, ki jo je tako vroče ljubil, sorodnikom, zlasti še ženi in otrokom, pa izrekamo iskreno sožalje.

M. A.

—o—

Krminska ustanova »Pro loco« prireja v letošnjem aprilu in maju ciklus koncertov v zgodovinsko pomembnih domačih cerkvah. Pred vsakim koncertom priznani strokovnjaki razlagajo obiskovalcem značilnosti in dragocenosti v posameznih cerkvah. V tem mesecu bosta na enem teh koncertov nastopila tudi slovenska koncertanta organist Hubert Bergant in tenorist Ludvik Ličer.

—o—

ELEKTRIČNI AVTI

Švedska industrija Volvo preizkuša dva tipa električnih avtov. Vsak tehta približno eno tono. Gre za osebni avto in za lahek trgovski tovorni avto. Avtomobila poganja po 10 do 12 svinčenih akumulatorjev, ki so težki po 30 kilogramov. Motor tovornjaka razvija moč 13 konjskih sil, osebni avto pa moč 11 konjskih sil. Avta dosežeta največjo ritrost 70 km na uro, avtonomija baterij pa znaša 50 kilometrov. Vendar švedska avtomobilska družba opozarja, da z akumulatorji, kot jih je mogoče zdaj dobiti v trgovini, električni avti še niso gospodarsko rentabilni in v tem pogledu ne pomenijo alternative za avte na bencinski pogon. Gre pač še za preizkuse.

Prvomajske proslave na Goriškem

Ob letošnjem prvem maju je na Goriškem vredno zabeležiti tri prireditve. Prvo naj omenimo tisto v Števerjanu, ki se je začela z zborovanjem na glavnem vaškem trgu ob spomeniku, kjer sta govorila odvetnika Peter Sanzin in Nereo Battello, igrala pa je godba na pihala z Dobrovega. Proslava se je nadaljevala na prireditvenem prostoru v Dvoru, kjer je v imenu Slovenske prosvetne zveze spregovoril Danilo Nanut. Sledil je nastop folklorne skupine kulturno-umetniškega društva »Vladimir Nazor« iz Sombora, ki je okviru sodelovanja z ansamblom »Stu ledi« iz Trsta prišla na krajšo turnejo v naše zamejstvo in pred tem že nastopila tudi v Bazovici. Prireditve v Števerjanu se je nadaljevala s prosto zabavo, med katero je igral ansambel ljudske zabavne glasbe bratov Arnolt, pela sta pa Franc Koren in Janko Ropret. Obiskovalci prvomajskega slavlja v Števerjanu so lahko pokušali tudi domača vina v kleti v Dvoru, kjer so razstavljali svoje pridelke vinogradniki iz Števerjana in z Oslavja. Drugo večje prvomajsko zborovanje na Goriškem je bilo v Trziču, organizirala pa ga je enotna sindikalna federacija CGIL - CISL - UIL. Zborovanje je pozdravil tudi predstavnik sindika.

Veliko prvomajsko slavlje so pripravili tudi na drugi strani meje, v bližnjem Opatjem selu, kjer je v imenu enotne sindikalne federacije CGIL - CISL - UIL spregovoril Silvano Bregant iz Gorice. Podčrtal je med drugim pomen nedavno ratificiranih osimskih sporazumov in se zavzel za razširitev

njihovih gospodarskih določb, zlasti kar zadeva uresničitev proste carinske cone, tudi na goriško področje.

Osrednji govor na zborovanju je imel predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič. Uvodoma je spomnil na važne obletnice, ki jih letos praznujejo v Sloveniji oziroma Jugoslaviji, in sicer na 85-letnico rojstva maršala Tita, 40-letnico njegovega prihoda na čelo KPJ, 40-letnico ustanovitve KPS in 30-letnico priključitve primorske k Jugoslaviji. Poudaril je misel, da je primorsko ljudstvo stopilo v narodno osvobodilni boj pripravljeno in tako enotno prav zato, ker je že od prej imelo dolgoletno izkušnjo s fašističnim režimom. Izrekel je posebno priznanje prispevku, ki so ga pred vojno dali narodni in socialni osvoboditvi primorskega ljudstva manjšinski politiki, dr. Josip Vilfan, Jože Srebrnič, dr. Engelbert Besednjak in dr. Lavo Čermelj, opozoril je na pomen organizacije TIGR, prav tako po tudi na vlogo vseh učiteljev Kačurjev in kaplanov Cedermacov, ki so vsak na svoj način in po svojih močeh vzdrževali narodno zavest slovenskih ljudi. Ribičič je podčrtal tudi prispevek primorskih kulturnih delavcev, tako pisatelja Bevka, slikarja Čarga, pesnika Kosovela in drugih. Del govora je posvetil osimskim sporazumom in vprašanju zaščite slovenske manjšine v Italiji. Izrazil je misel, da bodo ti sporazumi omogočili še večje povezovanje in gospodarsko sodelovanje Slovenije in Furlanije - Julijske krajine.

Novice z Goriškega

V petek, 29. aprila, so v Gorici odprli tradicionalni mednarodni sejem ESPOMEGO, na katerem razstavljajo Italija, Jugoslavija, Avstrija, Češkoslovaška, Poljska, Madžarska, Romunija in Bolgarija. Sejem so letos organizirali že sedmič, odprt pa bo do nedelje, 8. t.m.

V okviru vsakoletnih slavnosti, ki jih v Idriji obhajajo ob obletnici posvetitve nove župne cerkve sv. Jožefa Delavca, je v nedeljo, 1. maja, nastopil v tej cerkvi tudi mešani pevski zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice.

V sredo, 20. aprila, je v 86. letu starosti umrl Josip Štrukelj, solkanski rojak, ki je bil pred vojno lastnik livarskega obrata v Gorici. ob razmejitvi leta 1947 je vse stroje prenesel na jugoslovansko stran meje in jih daroval državi. To je bila osnova sedanje tovarne Gostol, ki se je razvila v moderen industrijski o. brat. Pokojnika so pokopali v petek, 22. aprila na solkanskem pokopališču.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zbrano delo pesnika Balantiča

Kot svojo stoto in torej jubilejno publikacijo — in v zvezi s Cankarjevim letom, kot je rečeno — je izdala Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu Zbrano delo Franceta Balantiča. Balantič je bil v letih pred zadnjo vojno in do svoje prerane tragične smrti v noči od 23. na 24. novembra 1943 eden najboljših v tedanji mladi pesniški generaciji, če ne sploh najboljši. Morda bi mu lahko postavili ob stran Jožeta Udoviča, ki ga nadkriljuje po jezikovni negovanosti svojih pesmi in po kulturi, a ga gotovo ne dosega po spontanosti in globoki elementarnosti doživetij.

To je že tretja izdaja zbranih Balantičevih pesmi. Prva je izšla pod naslovom »V ognju groze plapolam« leta 1944 v Ljubljani — uredil jo je Tine Debeljak, ki ji je napisal tudi uvod in opombe —, druga pa leta 1956 pri Kulturni akciji v Buenos Airesu. Tudi to je uredil Tine Debeljak. Poleg tega je izšlo še nekaj knjig, ki so zajele del Balantičevega pesniškega dela. Leta 1944 je izšla bibliografska izdaja »Venec«, za katero je napisal uvod Tine Debeljak. Mohorjeva družba v Celovcu je objavila leta 1967 miniaturno izdajo njegovih pesmi. Državna založba Slovenije pa je pripravila leta 1966 Balantičevo zbirko »Muževna steblika«, kakor jo je bil sam uredil za tisk že med vojno, toda zbirka zaradi ovir politične al bolje ideološke narave ni prišla v javnost in prodajo. Za tisk jo je pripravil in ji napisal uvod Mitja Mejak. To novo, tretjo izdajo zbranega dela, ki je najpopolnejša in po prvi presoji tudi najbolj skrbno urejena, pa je pripravil France Papež. Treba pa je tudi reči, da je imel Papež neglede na svoj veliki trud vendarle lažje delo kot prejšnji uredniki, ker je našel marsikaj, kar je v zvezi z verzijami Balantičevih pesmi in z njihovim nastankom, že razčiščeno.

Kljub temu — ali bolje rečeno prav zaradi tega — pa se nam zdi uvod v zbirko, ki ga je napisal urednik Papež, prekratek in preveč redkobeseden. Menimo, da bi bil mogel napisati za to priložnost obširnejšo študijo o Balantiču kot izrednem pojavu slovenske poezije v vojnih in zadnjih predvojnih letih in kot morda bolj podzavestnem kot zavestnem glasniku svoje resnično tragične generacije in njenega apokaliptičnega občutja sredi svetovnega požara. Sicer v elegantnem slogu napisan uvodni esej je ob vsem tistem, kar vsebujejo Balantičeve pesmi, vse preveč hladen, skoro suhoparen — vsaj tako ga občutimo. Isto velja za pripombe. Toda po drugi strani ima to za ugodno posledico, da uredniški prispevek k izdaji ne stopa preveč v ospredje in ne pregrinja pesnikovega dela samega, kot se je to zdelo pri prejšnji izdaji, in ta prednost daleč odtehta omenjeno pomanjkljivost, če jo že lahko tako imenujemo in če ne gre morda tudi samo za uredniškovo skromnost in diskretnost spričo pesniškega zaklada, ki ga vsebuje knjiga. Priznati pa moramo tudi, da je urednik v uvodu omenil vse bistveno. Naj navedemo le značilni zaključek Papeževega uvodnega eseja, kjer pravi: »To je Balantič: strast in hrepenenje, vera in upor. Njegova poezija ne pozna ničesar takega, čemur bi lahko rekli poetični aktivizem; svoje pesmi ni posvetil nobeni politični ali družbeni skupini. Rahločutna lirika, spočeta kot čustveno

duhovni izraz človeka, ki je dozorel — kot toliko naših pesnikov — v težkem času, prehaja čista v kozmičnost duha. Nostalgčna pastirska in domačijska pesem tega velikana slovenskega ekspresionizma se ob vablivosti in močeh sveta razrašča v tragično doživetje časa in v metafizične spoznave. Občutenje zgodovinske stvarnosti prehaja v videnje mističnih stvarnosti življenja in smrti, lepote in resnice.«

Kako pa doživljata slovenski bravec in kritik Balantičevo poezijo danes? Kaj odkrivamo v njej? Kaj nam pove? S čim nas gane in nam daje misliti?

Predvsem nas pretrese stalna slutnja smrti v njegovih pesmih. Skoraj se zdi, kakor da je vnaprej vedel, kako mlad bo umrl in kako strašna smrt ga čaka. Drugače si skoro ni mogoče razlagati te neprestane misli na smrt v njegovih pesmih. Tako na primer pravi v prelepi ljubzenski pesmi »Jesenski spev«:

Odpadel na črna bom tla,
saj dišim že kot gnila trava in listje,
trohlim že, moj dih in moj glas ves nečist je,
smrt mi v očeh plapolala.

In deklica joče: »Odšel je, ne bo se več vrnil,
nič več ne bova odpirala popja cvetov,
nič več ne bova žgala v poletni noči kresov,
da zasanjani dim oči bi nama počrnil.
Vem, da nikoli ne bom mu mogla s sadovi

postreči,
ki divja sem čula nad njimi vse bedne noči,
o vem, ubogi, ne bo mogel jih niti zavreči!
Kako ta praznosta za njim me boli, kako
me boli!

Podobni motivi se ponavljajo v mnogih pesmih. Ne bi mogli reči, da je to znak kakšne dekadence v Balantičevi poeziji, ampak se zdi bolj izraz groze spričo vzbuha in zmagovalne totalitarnih fašističnih sistemov in totalitarne rdeče revolucije, nosilcev in oznanjevalcev boja, smrti in rušenja. Pesnikova duša skoro kaotično išče zavetje pred tem viharjem, ki gre čez svet, kot preplašena ptica pod kapom domačijstva, v veri, kot npr. v pesmi »Božja ljubezen«, in v ljubezni, ki je polna čutnosti, kakor da skuša v čutni omami pozabiti grozo, ki ga prevzema, a hkrati poglobljena do skoraj religioznega občutenja ljubezenskega žrtvovanja. Toda ljubezen, niti čutna niti duhovna, mu ne nudi pozabe. Zavest grozotnosti dogajanja okrog njega ga ne zapusti niti za hip. V tem dogajanju

vidi zmagovalne blaznosti. V pesmi »V kapucah blaznosti« pravi:

V kapucah blaznosti oznanjevali
so žreci v templjih pogubljenih dni,
da blagoslov raztočene krvi
ne bo počival na glavah drhali.
Prešel sem mrtva mesta in oaze,
okraje vseh cerkva, mošej in shodnic,
povsod je luč krvavih vlažnih pódnic
rodovom golim risala obraze...

Zaželi si mirnega zatočišča, zato nadaljuje:

Joj, zaželel sem prag si samostana,
kjer med beračev starih prazne skled
položil žejnih ust bi vrč brez dna.

Pretresljiva in nadvse značilna za vso tragično in slutenjsko, preroško Balantičevo poezijo in za tista strašna vojna leta je pesem »Doma«, polna hrepenenja po toplini domačega življenja in ljubezni, pa tudi slutnje bližnje smrti:

Kako doma je dobro in lepó,
vsi dnevi nosijo klobuk postrani,
dekletu sladki zlezli so v glavó,
da sanja le o svatbi razigrani.

Pa kaj bi ne! Njen oče dom pripravil,
pobelil vnóvič izbe za sprejem,
zdaj le še čaka, da bi me pozdravil,
da jaz kot dedič mu oči zaprem.

Tovariš, daj, s pestjó me daj po glavi!
Kam raste sen, saj skoraj sem pozabil,
da sem preklet kot ves moj borni rod.

Ne bom je zrl v nevestini opravi,
očeta so zagreblji ji na Rabu
in jaz nekoč segnil bom bogve kod.

To je Balantič: njegova poezija je poglajala iz krvi te groze in drhti v večnem slovenskem hrepenenju po pravici, ljubezni in svobodi.

fj

—o—

TRETJA DETELOVA NEMŠKA LEPOSLOVNA KNJIGA

Na Dunaju je v tisku nova nemška leposlovna knjiga pisatelja Leva Detela. Avtor, slovenski rojak, je za novo literarno serijo, ki bo izhajala pod znamenjem »Rhombus«, sam priredil nemško inačico tistih tekstov, ki jih je med drugim leta 1970 izdal v slovenski knjigi »Kraljev kip«. Detelova knjiga se bo imenovala »Die Königsstatue« in bo izšla na posebnem papirju, dvobarvno, in bo opremljena z umetniškimi vinjetami. Pričujoča knjiga je že tretja Detelova nemška knjižna publikacija. Izšla bo skupaj z izdajami nekaterih drugih vidnih mlajših avstrijskih pisateljev, med drugim Jutte Schutting, Liesl Ujvary, Vintile Ivanceana in drugih.

Znanstveno delo o staroslovenskih izkopaninah v Vipavski dolini

Kot 17. zvezek zbirke Situla — razprave Narodnega muzeja v Ljubljani — je izšla iz tiska knjiga »Vipavska dolina — zgodnjerednjevška najdišča«. Napisala sta jo arheologa Drago Svolišak in Timotej Knific. Knjiga prinaša rezultate arheoloških izkopavanj v Batujah, Vitovljah in okolici. Kot znano, gre za grobove iz prvih stoletij naselitve Slovencev v tistih krajih. Najdbe so vzbudile že med izkopavanji veliko zanimanja

nje ne le pri arheologih, ampak tudi pri zgodovinarjem, saj pomagajo osvetliti še dokaj slabo raziskano obdobje slovenske zgodovine, zlasti na Primorskem. Odmev so imele tudi na tej strani meje, pri italijanskih arheologih, ki so jih skušali pripisati Langobardom.

O vsebini tega znanstvenega dela bomo prišli podrobnejše poročilo v eni prihodnjih števil.

HITLERJEV KONEC

30. aprila je minilo 32 let od smrti Adolfa Hitlerja, ki bo vedno imel v zgodovini Evrope enak zli sloves, kot ga imajo Neron, Atila, Džingiskan in Timurlenk, tirani, ki so pomorili zaradi svojih manij, zavojevavske strasti, patoloških nagonov ali enostavno iz naslade nad krvoprelitjem na milijone ljudi in so zato že njih imena prvi pojem okrutnosti.

Adolf Hitler pa jih je prekosil vse, kajti on je napravil iz sovraštva do političnih nasprotnikov in drugih narodov ideologijo in sistem. V nasprotju s Stalinom, ki je sicer tudi »likvidiral« na milijone kmetov, takojimovanih »kulakov«, ker so bili po njegovem na poti kolektivizaciji kmetijstva, v katerem je videl nek napredek, in nešteto dozdevnih političnih nasprotnikov, ker je menil, da ima samo on recept pravega socializma, tako da so bila njegova dejanja v nasprotju z izvirnim od Marxa določenim teženjem socialistične oziroma komunistične ideologije po enakosti in pravičnosti v vsej človeški družbi, je bilo pri Hitlerju že izhodišče zlobno: njegov nacionalsocializem je hotel ovekovečiti in poglobiti razlike med ljudmi, deleč jih v boljše in slabše rase, v nadljudi in podljudi, v izvoljene in na propad obsojene narode. Zaradi svoje naravnost nerazumljive zlobe in okrutnosti bo ostal Hitler vedno tudi skrivnosten zgodovinski lik, kajti z racionalno mislijo si ni mogoče pojasniti, kako je lahko prišel človek s patološkimi nagnjenji, psihološko neuravnovešen in brez prave izobrazbe, do popolne oblasti nad velikim nemškim narodom in preko njega skoro nad vso Evropo.

Zaradi te skrivnostnosti njegove osebe in pojava v zgodovini tega stoletja, ki se ima za tako napredno, vzbudi vsak nov rezultat zgodovinskih raziskav o njem veliko zanimanje v javnosti, zlasti v tujini, kajti v Nemčiji sami smatrajo še vedno, da prekrši napisana pravila bon-ona, kdor jim omeni Hitlerja. To je isto, kot bi spregovoril kdo v družini, ki bi rada veljala za fino, njihovega sorodnika, ki je bil obsojen zaradi umora ali tatvine. Zato se danes več govori in piše o Hitlerju zunaj kot v Nemčiji sami.

V zadnjem času je spet izšlo nekaj novih del, ki prinašajo izledke raziskav o Hitlerjevem koncu in o zadnjih dneh njegovega »tisočletnega«, v resnici pa komaj desetletnega »Rajha«. Te raziskave so nedvoumno ugotovile okoliščine njegove smrti in tudi okoliščine smrti nekaterih njegovih najozojih sodelavcev in sokrivcev, kot npr. Josepha Goebbelsa in Martina Bormana. Do nedavnega so namreč krožile o tem različne govorice. Tako so npr. mnogi trdili, da je Borman še živ in da se skriva nekje v Južni Ameriki, v paragvajski ali brazilski džungli, in da od tam vodi tajno organizacijo nacistov v Evropi. Beg v Južno Ameriko mu je baje omogočil Vatikan — tako je trdila neka govorica. Po drugi govorici pa se je njemu in baje celo Hitlerju s skupino drugih nacional-socialističnih veljakov posrečilo, da so s podmornicami ali s posebej izdelanimi Junkersi za dolge polete pobegnili na Japonsko in od tam v južno-ameriške džungle. Spet drugi so »srečavali«

Bormana ali celo Hitlerja med nekdanjimi simpatizerji na arabskem Bližnjem vzhodu.

V resnici je bilo zadnji čas s skupnim naporom ameriških, angleških in nemških zgodovinarjev z vso gotovostjo ugotovljeno, da je Hitler napravil samomor 30. aprila 1945 v svojem podzemeljskem bunkerju pod zgradbo Reichskanzlei v Berlinu. Palača Reichskanzlei je bila njegov sedež, v njej je normalno delal in vodil zadeve v svojem »Rajhu«. Leta 1944 pa je ukazal z vso naglico zgraditi v bližini velikanski podzemeljski bunker razdeljen v mnogo celic, razporejenih v več nadstropjih. V bunkerju je dal nakopičiti veliko zalogo živil in pijač, pa tudi zdravil, goriva in orožja. Bunker je imel lastno električno centralo z ventilacijo in vsemi drugimi potrebnimi napravami. Namenjen je bil kot protiletalsko zaklonišče, pa tudi kot njegovo poslednje zavetje v primeru, da bi prišlo do obleganja Berlina. Bunker pa je postal tudi njegov grob.

Omenjenega dne — 30. aprila — malo po treh popoldne sta se zaprla Hitler in Eva Braun, njegova dolgoletna ljubica, s katero se je dva dni prej poročil, v svoje ozke prostore v bunkerju, potem ko sta se poslovila od služabnikov in spremstva, med katerimi so bili razni generali in drugi višji častniki SS, vojske in Gestapa ter Goebels in Borman. Hitler je naročil slugi, ki je moral ostati na straži pred vrati, da ga ne sme nihče motiti. Ko bo opazil, da je nastala v njegovih prostorih popolna tišina, naj počaka še deset minut, nato pa lahko

odpre vrata v njegovo bivališče. Tako se je tudi zgodilo. Proti četrti uri popoldne so našli Hitlerja in njegovo ženo mrtva. Hitler je bil zdrobil med zobmi drobno stekleničko s ciankalijem in istočasno se je z revolverjem ustrelil v sence. Za primer, da bi mu bil revolver odpovedal je imel pred seboj na mizici še drug manjši revolver. Tudi Eva Braun je imela pred seboj na mizici poleg torbice manjši revolver, ki ga pa ni uporabila. Očitno tega ni zmogla. Umorila se je le s ciankalijem. Oba sta storila to v istem hipu. Medtem ko je Hitler ob smrti omahnil z zofe, na kateri je sedel, naprej, je čepela Eva Braun v kotu zofe, s koleno pod brado, oblečena v temno-modro obleko z belimi čipkami. Čevlje si je bila prej stresla z nog. Hitler je bil oblečen v svoj običajni vojaški jopič z železnim križcem na prsih, svojim najljubšim odlikovanjem, in v črne hlače, oboje že precej popackano in povaljano, ker je bil zadnje dni v globoki duševni depresiji in se ni več zmenil za svojo zunanost. Tisti, ki so imeli opraviti z njim, so opazili, da se mu leva roka in leva noga močno treseta, kot pri Parkinsonovi bolezni, a verjetno je šlo le za živčno tresenje. Zdel se je tudi zelo postaran.

(Dalje)

—o—

★ DRUŠTVO SLOVENSKE IZOBRAŽENCEV v Trstu priredi v ponedeljek, 9. maja, filmski večer, posvečen kiparju Francetu Gorsetu. Predvajali bodo barvni dokumentarni film, ki so ga o umetniku in o njegovem delu posneli v Kanadi. Večer bo v dvorani Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3 ob 20.15.

Sodobno kmetijstvo

Občni zbor cvetličarsko-vrtnarske zadruga

Kritike na račun novega cvetličarskega centra in deželnih področnih tehničnih družb

Prejšnjo soboto je bil na Proseku občni zbor cvetličarsko-vrtnarske zadruga, ki združuje, kot znano, najpomembnejše tovrstne obrate tržaške pokrajine. Predsednik Drago Starc je v svojem poročilu navedel vrsto števil o dejavnosti zadruga, ki jo močno ovirajo birokratski zapleti, zadnji v vrsti le-teh je nehanje plačevanja deželnega prispevka za tehnika, ki ga ima zadruga v službi in ki zato praktično dela zastoj. Predsednik Starc je omenil problem tehničnih služb, ki so pomanjkljive, saj je znano, da je Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo že dolgo brez načelnika, zadnje čase tudi brez slovenskega strokovnjaka. Zlasti je kritiziral nezanimanje Deželne ustanove za razvoj kmetijstva, ki ni ustanovila področnega urada in je tehnika, ki je svojčas delal na tržaškem področju premestila drugam. Zaskrbljujoče je tudi vprašanje bodočega cvetličarskega centra na Proseku, kar so pozneje v diskusiji naglasili tudi razni prisotni člani in gosti, saj so nekateri izrazili bojazen, da bo novi center, če se bo moral samofinancirati, uničil domače cvetličarstvo, ki se je tako lepo razvilo in ki ima dobre perspektive za bodočnost. Res je, da bo upravni svet nadzoroval dejavnost

vodstva, toda vemo, kako se po navadi razvijajo take stvari. O vprašanju bi morali spregovoriti na ustreznih mestih, tudi v časopisu, je bilo eno izmed priporočil prisotnih. Sploh so prisotni bili močno nezadovoljni zaradi vsega, kar se tiče novega cvetličarskega centra, saj Deželna ustanova za razvoj kmetijstva (ERSA) nima za potrebno se posvetovati z edino kmečko organizacijo cvetličarjev na Tržaškem.

V razpravi so padle tudi zelo ostre besede na račun še vedno nerešenega vprašanja vodstva pokrajinskega kmetijskega pa tudi gozdarskega nadzorništva. Brez primerne vodstva dejavnost teh inštitucij močno šepa, pravzaprav manjka kmetom sobesednik in posrednik njihovih zahtev na višjih mestih. Stanje postaja nevzdržno in grozi še nadalje poslabšati položaj kmetijstva. Kako dolgo bodo naši kmetovalci potrpežljivo prenašali brezbriznost pristojnih organov?

Kaj pa naši izvoljeni predstavniki?

Ob vsem tem se vsiljuje vprašanje, kaj mislijo naši izvoljeni predstavniki ukreniti, da se bodo omenjeni problemi ugodno rešili? Kako to, da deželne kmetijske oblasti najdejo denar za vprašljivo pobudo, ne morejo pa ga najti za dograditev npr. zadržnega hleva v Praprotnu?

ŠAH

«... in tako sem ostal s trdnjavo, moj nasprotnik pa z dvema trdnjavama in lovcom. Ker ni bilo nevarnosti, da bi kmetje ne na eni ne na drugi strani promovirali, sem pohitel z zamenjavo svoje trdnjave za eno od nasprotnikovih in dosegel remi.»

Kajne da bi podvomili v prisebnost vsakogar, ki jih take klati, in ga v mislih nastanili v oddelku za prismuknjene šahiste najbližje norišnice?

Trenutek! Preden storite kaj takega, pa čeprav samo v mislih, si preigrajte spodnjo študijo (Simkovič, 1924)! V njej se dogaja natančno to, kar domnevni kandidat za omenjeni zavod trdi.

Misli, ki se nam ob tem utrjejo: v šahu je mnogo več, kot pa bi mu rad naprtli splošni čut; za dogmatizem je malo prostora tam, kjer norec in genij (po filozofu Ortegi y Gassetu najbližja sorodnika) lahko tako zelo in tako pogosto šokirata splošni čut in ga postavljata na laž; kaj naj počnemo s tem splošnim čutom, o katerem nas samo on sam, splošni čut, prepričuje, kako imeniten da je? Se zlasti ko ga je toliko (drug filozof, Descartes, pravi, da je to najbolj enakomerno porazdeljena dobrina)?

BELI: Kc1, Tg3, Sg5, a2, b2, b4, c3, d4, f2, g2
ČRNI: Kf5, Ta7, Td8, Lc8, b4, c5, d5, d7, e7.
Beli na potezi remizira.

1. Sf7 Te8

Po 1. ... Tf8 bi sledilo 2. Tf3+ Kg6, 3. Se5+ Kg7, 4. Tg3+ z večnim šahom.

2. Sd6+!! ed6: (sicer pade trdnjava, nakar je seveda remi), 3. Tf3+ Kg6, 4. Tg3+ Kf7, 5. Tf3+ Ke7, 6. Te3+ Kd8, 7. Te8+!! Ke8:, 8. a3!! (zakaj je ta vmesna poteza potrebna, bo jasno šele čez kakih deset potez), 8. ... Lb7, 9. Kd1 Kf7, 10. Ke1 Ta8, 11. Kf1 Th8, 12. Kg1 (po h liniji te ne pustim!) 12. ... Te8, 13. Kf1 (po e liniji tudi ne!) 13. ... Kf6 (nov poskus, a nič manj neploden), 14. g3, Kf5, 15. f3 Te3, 16. Kf2! Te8 Ne gre 16. ... Td3 zaradi 17. Ke2 in črna trdnjava pade. Sedaj je tudi jasna 8. a3. Brez nje bi bil črni igral 8. ... a3 in bi po 9. b3 polje c3 ostalo nepodprto. Črni bi si lahko privoščil 15. ... Te3 in 16. ... Tc3:. Tako pa nič vsega tega! 17. Kf1! Remi.

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Ko čarovniškim vajencem spodleti

Zadnje dni decembra leta 1976 je newyorški časnik *Newsday* dregnil v pravo sršenje gnezdo. Objavil je vest, da je med letoma 1950 in 1966 ameriška vojska izvedla več poskusov v zvezi z bakteriološkim vojskovanjem in sicer v raznih vojaških oporiščih, pa tudi v nekaterih velikih ameriških mestih, in s tem postavila v nevarnost zdravje javnosti. Novice naj bi bile potrdile visoke vojaške osebnosti. Med mesti, ki jih *Newsday* omenja, najdemo tudi San Francisco — kjer naj bi bilo prišlo do enega smrtnega primera zaradi teh poskusov — in pa New York. S poskusi naj bi bili prenehali, potem ko je prišlo do okužbe celotnega omrežja newyorške podzemne železnice, za kar je zadoščala ena sama epruveta z bakterijami »*Serratia marcescens*«. Z enakimi bakterijami naj bi bili leta 1952 poškopili Fort Mc Clellan — kar naj bi bi bilo privedlo do podvojitve primerov obolenja za pljučnico. V Kay Westu pa naj bi bilo prišlo do deset-odstotnega poviška smrtnih primerov zaradi pljučnice.

Glasnik ameriške kopne vojske je sicer takoj potrdil, da je res prišlo do vojaških eksperimentov v newyorški podzemski železnici, Pentagonu, San Franciscu in drugih petih ameriških mestih in krajih, vendar je objasn timer, da je šlo za »snovi, ki ne povzročajo bolezni«. Polnoma je izključil možnost, da bi bili lahko povzročili primere pljučnice ali srčnih infekcij. Pristavil pa je, da so vsa poročila o teh eksperimentih shranjena v zvezni državi Utah in zato »do njihove preučitve ni mogoče podati izčrpnega poročila«. Na vsak način pa je izključil možnost, da bi bilo moč dokazati kakršnokoli zvezo med bakteriološkimi vajami in nekaterimi primeri kužnih obolenj. Izjava kopne vojske med drugim pravi: »Eksperiment z bakteriološkimi snovmi je imel namen ugotoviti našo ranljivost v primeru sovražnikovega napada z bakteriološkimi sredstvi ter stopnjo ustreznosti naših obstoječih obrambnih sredstev in ukrepov. Snovi so normalno v rabi pri šoli kemičnega odreda za urjenje slušateljev in laboratorijske analize.« O Basillusu Globigii in Serratii marcescens pravi poročilo, da sta normalno prisotna v človeškem okolju in nista škodljiva med povzročitelji kužnih bolezni. Ob koncu pa pristavlja: »Vendar pa lahko *Serratia marcescens* pri nekaterih ljudeh, ki njih organizem ne more razviti imunosti do večine bolezni, pospeši nastanek okužbe.«

Taka razkritja, zlasti pa še obrambne reakcije, ki jih sprožijo pri prizadetih ustanovah, sodijo med glavne vire informacij, ki nam omogočajo, da vržemo indiskreten pogled preko plotu stroge vojaške tajnosti. Drug vir informacij pa najdemo pri uradni akademski znanosti. Velika večina osnovnih načel biološke vojaške tehnologije spada med splošne principe biologije, ki so lahko predmet kateregakoli pogovora s pojmom DNA (deoksiribonukleinska kislina), molekularno biologijo in manipulacijo genov. Vedo tudi, da poteka v »obrambnih laboratorijih« ali pod posebnimi kontrakti veliko dela prav v to smer. Toda, tu se jih loti čudna inhibicija. Akademski misel ni podvržena določbam tajnosti, o vojaških aplikacijah pa lahko samo sklepajo. In to v resnici tudi delajo. Kakšna pa so njihova sklepanja, lahko pozoren opazovalec ugaane predvsem po argumentih, ki se jim v pogovoru izogibajo. Lord Ritchie-Calder je označil ta pojav kot »psihološko inducirano cenzuro«. Kot primer take cenzure, ki pa je toliko stopnjevan, da meji že na grotesknost, je navedel dogodek, ki se je pripetil njemu samemu: »Na razorožitvenih konferencah govorijo znanstveniki zelo zavzeto o jedrskem orožju, zelo poredko pa o biološkem ali kemičnem. Na nekem svetovnem kongresu so mi pred kratkim (stavek je lord Ritchie-Calder zapisal leta 1966) naročili, naj iz svojega referata izločim ves sestavek o biološkem vojskovanju, in sicer ne zaradi tajnosti, ampak ker imamo tudi brez tega že dovolj skrbi!«.

S.M.

MAZOHIST?

Aprila leta 1971 je padel Danec Tjens Kjaer Jensen z neke ograje v trnje, ki je rastlo blizu njegove hiše, in ko se je hotel izkupati iz trnja, je padel nazaj. Od bolečine je omedlel. Od tedaj so potegnili zdravniki iz njegovega telesa že 32.131 trnov in menijo, da bodo kmalu končali. Jensenova žena pa pravi, da v to številko niso všteti nešteti trni, ki sta jih z možem sama potegnili iz njegovega telesa. Zdravniki ne razumejo, odkod se jemljejo vsi ti trni v njegovem telesu. Stvar postaja vedno bolj skrivnostna. Zaradi tega je bil že 248-krat v bolnišnici v Tarmu. Zgodovina medicine na Danskem in sploh nikjer drugje ne pomni česa takšnega in zato je postal Jensen slaven. V domačem kraju se je prijel Jensena priimek »Živ kup trnja«. Sam pravi, da se ne bo nikoli več približal kakemu trnovemu grmu, in njegov najstarejši sin je že drugi dan po očetovi nesreči posekal in požgal vse trnove grme okrog hiše. Mogoče pa bi bilo dobro, če bi stopil Jensen h kakšnemu psihiatru? Ne izključeno, da si sam naskrivaj zodira trne v telo, iz mazohističnih nagibov.

KAM PLOVEMO?

(nadaljevanje s 1. strani)

se bo najprej sestalo z delegacijo komunistične partije, nato pa s predstavniki liberalcev in socialistov. Jutri pa so na sporedu razgovori med KD in republikanci ter socialdemokrati. Osrednje vodstvo Krščanske demokracije je na zadnji seji sklenilo, da začne razgovore z ostalimi strankami ustavnega loka z namenom, da se sklene sporazum o najbolj kočljivih vprašanjih, ki danes tarejo italijansko družbo, a je hkrati ponovno poudarilo, da je proti sklenitvi političnega zavezništva s komunisti, češ da bi to korenito spremenilo »splošni politični okvir« v državi.

Lahko si predstavljamo, v kakšnem vzdušju bodo potekali ti razgovori, ko takorekoč vsak dan prihajajo iz raznih krajev v državi vznemirljive vesti o ugrabitvah, u-

morih, begih iz zaporov, skratka o začetku razsula osnovnih demokratičnih institucij in zato tudi o pomanjkanju zaupanja v te institucije pri čedalje večjem številu državljanov.

Naši kraji so za srečo za sedaj še izven tega vrtinca, za kar se je treba zahvaliti značaju tukajšnjega prebivalstva ter njegovi politični zrelosti in tudi še kar solidni družbeni zavesti. Nobenega jamstva pa ni, da se škodljive posledice vrtinca ne bodo prej ali slej pojavile tudi pri nas. Skrajni čas je torej, da italijanske demokratične sile najdejo skupen jezik in preidejo v odločno ofenzivo proti nasilnežem in njihovim organizatorjem, navdihovavcem ter zlasti njihovim finančnim podpornikom. Če se to ne bo zgodilo v kratkem, se bomo vsi zares upravičeno spraševali, kam plovemo?

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51